

HET LAND VAN NEVELE

DECEMBER
2009

JAARGANG
XL

AFLEVERING
4

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

HET LAND VAN NEVELE

A. BOLLAERT	
Poesele en Poeselaars in het werk van Cyriel Buysse	3
A. MARTENS	
De grote tienden van Hansbeke	40
Y. T'SJOEN	
De drie seizoenen van de dichter Richard Minne in Bachte-Maria-Leerne	60
J. LUYSSAERT	
De ene Kale is de andere niet	67
A. BOLLAERT	
Nevelaar Gilbert Declercq maakte strip over 'Grootste Belg'	74
A. BOLLAERT	
Ook dit nog uit België...	75
Verslagen	76

MENSEN VAN TOEN

D. DE VLEESCHOUWER	
Over de molenaarsfamilie Van De Voorde	87
A. MARTENS	
Pachters van de abdijtienden te Hansbeke medio 18 ^{de} eeuw	104

MENSEN VAN TOEN

OVER DE MOLENAARSFAMILIE VAN DE VOORDE
't zit in de familie

*De molen van Oudegoede te Lotenhulle.
(Archief Het Land van Nevele)*

*Molenaar, prozaïsch ambacht of symboliek van een sacraal verhaal tussen hemel en aarde?*¹
(Paul Bauters)

*Wij zijn in feite een schakel in de ketting gedurende de tijd waarin wij leven. Als wij als schakel ons deel doen, dan dragen wij er toe bij dat de ketting sterk en stevig blijft; en wij haar aan onze kinderen kunnen doorgeven.*²
(Antoine De Smet)

INLEIDING

Over de molens van Vlaanderen werden al vele bijdragen geschreven. Deze bijdrage handelt over de molens te Lotenhulle, Poeke, Poesele, Drongen en Gavere en de molenaarsfamilie Van de Voorde.

De gegevens uit de historische bronnen stemmen vaak niet overeen met de verhalende bronnen over de geschiedenis van de molens van Lotenhulle. De gegevens van de ene molen worden bij de andere verteld. Dat is niet verwonderlijk omdat verscheidene molens te Lotenhulle eigendom waren van de familie Van de Voorde en dicht bij elkaar stonden.

Onze voorouders Van de Voorde hebben gedurende de 16^e, 17^e en 18^e eeuw een belangrijke rol gespeeld in de streek van Ruiselede, Kanegem, Poeke en Lotenhulle. Ze waren o.m. baljuw³ van Oudegoede van 1708 tot 1771, amman, schepen, burgemeester en landbouwer op de belangrijkste hoeven en heren van de heerlijkheid ter Eeken te Poeke. Laureins Van de Voorde was niet alleen baljuw van Oudegoede maar ook van Reibroek, Baarle en de Proosdij.

Leenroerig hing twee derden van Lotenhulle af van het leenhof van Nevele maar het gezag van deze heer was er eerder gering. De wet, met baljuw en schepenen van Oudegoede, had het feitelijke bestuur van heel de gemeente in handen. De eerste schepen droeg de titel van burgemeester.

¹ BAUTERS, Paul, *Kracht van wind en water. Molens in Vlaanderen*, Davidsfonds, Leuven, 1989, p. 5.

² DE SMET, Antoine, *Geschiedenis van Semmerzake*, Davidsfonds, s.l., 1985, p. 2.

³ Naast de heer was de baljuw de belangrijkste figuur binnen de heerlijkheid. Hij vertegenwoordigde het centrale gezag van de graaf van Vlaanderen. Voor een beschrijving van de bevoegdheid van de baljuw, zie A. STROBBE, Arnold, *Geschiedenis van Lotenhulle, in Het land van Nevele*, jg. 31 (2000), nr. 4, p. 301.

De leden van de familie deelden in die streek de macht met de baljuwfamilies Cackaert, Damours, Tjtgat en Rootsaert en huwden met de molenaarsfamilies Braet, Damours, De Clercq, Huybrecht, Lampaert, Minnens, Steyaert, Van de Genachte, Van Overbeke, Van Pachtenbeke en Goethals. Die politiek om huwelijken te sluiten tussen families die behoren tot een bepaalde status of een bepaald beroep noemt men sociale homogamie. De familie Goethals had molens te Wingene, Bellem, Eeklo, Drogen en Sleidinge. In de familie Van de Voorde sloot men ook veel huwelijken onder familieleden.

Die huwelijkspolitiek doet denken aan het devies van het Oostenrijkse keizerrijk: 'Bella gerant alii, tu felix Austria nube'. (Laat anderen oorlog voeren, gij gelukkig Oostenrijk huwt (uw dochters) uit.)

In de stamboom zien we dat onze voorvaders Van de Voorde het beroep van molenaar uitoefenden vanaf Laureins in 1716 tot en met Adolf en Emiel, zonen van Bruno, in 1918. Gedurende die tweehonderd jaar waren er in onze familie dertien mannelijke Van de Voorde die molenaar waren.

De Van de Voorde mochten zich verheugen in een lang leven. Onze laatste zes voorvaders werden gemiddeld 82 jaar. Uit de parochieregisters blijkt ook dat al onze voorvaders konden lezen en schrijven.

Uit de Staten van Goed blijkt dat molenaars behoorden tot de welstellende middenklasse. De molenaars hadden de heilige Victor tot patroon. Die werd in de 3^e eeuw als martelaar voor zijn geloof tussen molenstenen geplet.

Molens waren centra van invloed en macht. Meestal waren de molens geen of soms maar voor de helft eigendom van de molenaar. Rond 1730 kwam de aardappel in onze streken op, met als gevolg dat de rol van het graan in het toenmalige voedselpakket enigszins verminderde.

DE NAAM VAN DE VOORDE

Een *voorde* is 'een doorwaadbare plaats' en is een plaatsnaam in Vlaanderen, Nederland (Voort/Voorde), Duitsland (Furt) en Engeland (Ford). Het woord *gewad* heeft ongeveer dezelfde betekenis.⁴

⁴ P. DE BAETS, F. DEBRABANDERE, *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*, Antwerpen, 2003.

DE WINDMOLEN VAN DE HEERLIJKHEID OUDEGOEDE TE LOTENHULLE⁵

De windmolen van de heerlijkheid Oudegoede te Lotenhulle was een houten staakmolen en zou gebouwd zijn in de 15^e eeuw. Hij stond op een molenberg in de Oude Warande even ten zuiden van de dorpskom, langs de Molenstraat.⁶

In de *Geschiedenis van Lotenhulle*⁷ lezen we dat in de periode 1636-1645 Jacques Verstraete optrad als molenaar van Oudegoede. Tussen 1670 en 1682 combineerde Martinus Cackaert die het ambt van baljuw met de stiel van molenaar combineerde. Deze was de schoonvader van Laureins Van de Voorde die gehuwd was met Catharina Cackaert.

Rond 1640 kwam de molen van Oudegoede door aankoop in handen van de familie della Faille d'Huyse. In 1715 werd reeds een bijhorende rosmolen, voortbewogen door een paard, vermeld. In 1736 was de molen, zoals blijkt uit de Staat van Goed van Laureins Van de Voorde, in het bezit van Jonkheer Joseph Ferdinand de Kerckhove.

Het was tot 1785 de enige korenwindmolen van Lotenhulle. Toen werd de Proostdijmolen in de Kleitestraat gebouwd door Adriaan De Clercq, echtgenoot van Marie Therese Van de Voorde, dochter van Jan Baptist en Lauwers. Adriaan De Clercq was de zoon van Jacobus, mulder te Poesele. Na 1810 kwam er een derde molen.

In 1716 pachtte Laureins Van de Voorde de molen van Oudegoede aan Philippe della Faille d'Huyse voor 300 gulden of 50 pond Grooten Vlaams⁸ per jaar. De afgaande pachter-molenaar was Jacob de Clercq. Uit het feit dat de ijzeren windwijzer van de molen (in het bezit van de familie Muys) de vermelding 'CVDV 1774' draagt, zou kunnen besloten worden dat de molen in dat jaar eigendom van de familie Van de Voorde geworden is.

Tot 1907 bleef de molen in handen van de afstammelingen van Laureins Van de Voorde. Op dat ogenblik ging hij door erfenis over in handen van Marie Sidonie Van de Voorde, gehuwd met Henri Muys (°Ruisselede 30.11.1851). Zijn zoon Remi Muys (°1895, †na 1975) was tot 1926 de laatste molenaar. Volgens gegevens van het kadaster werd de molen van Oudegoede afgebroken in 1931.

⁵ Kadaster Sectie 134, art. 265.

⁶ Kadaster Sectie C nr. 134.

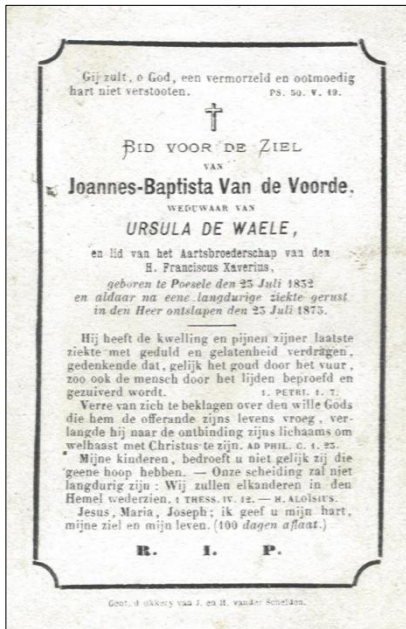
⁷ F. BASTIAEN, I. HOSTE, P. LAROY, L. STOCKMAN, A. STROBBE, *Geschiedenis van Lotenhulle*, Aalter, 2006, p. 108.

⁸ 1 pond Grooten Vlaams is 6 gulden.

*Poesele molen in 1945.
(Archief Het Land van Nevele)*

DE STENEN OLIEWINDMOLEN VAN 'T MEULEKEN TE LOTENHULLE⁹

*Doodsprentje van Jan Baptist Van de Voorde die zijn vader Florentinus als molenaar te Poesele had opgevolgd.
(Archief Het Land van Nevele)*

Volgens Lucien De Roo¹⁰ vatte Charles (Carel Franciscus) Van de Voorde (°Lotenhulle 20.10.1743, †Lotenhulle 01.02.1829), zoon van Martinus, in 1774 het plan op een molen te bouwen op zijn grond gelegen aan de hoek van de lenstraat en de Sparrestraat te le, op 100 m van de molen van Oudegoede. Volgens Arnold Strobbe¹¹ werd hij gebouwd in het begin van de 19^e eeuw door Jan-Baptiste Van de Voorde (°Lotenhulle 04.02.1781, †Lotenhulle 22.11.1849), zoon van Carel Franciscus. Beiden steunen zich op wat Remi Muys, de laatste molenaar, hen verteld heeft. Volgens het boek *Geschiedenis van Lotenhulle*¹² richtte Jan-Baptiste Van de Voorde op 16 april 1831 een brief aan de provincie waarin hij schrijft dat hij 'van voorneemens is eenen olie windmolen'¹³ op de molenberg van de Warande op te richten.

Volgens Luc Goeminne¹⁴ werd hij gebouwd tussen 1810 en 1830, op het perceel Sectie C Nr. 149bis. In die molen werd olie geperst uit lijnzaad en raapzaad.

⁹ Kadaster Sectie C 149bis ar.t 261.

¹⁰ L. DE ROO, Een verdwenen molen uit Lotenhulle, in *Het land van Nevele*, jg. 6 (1975), afl. 1, pp. 2-3.

¹¹ A. STROBBE, *Lotenhulle. Een verhaal van mensen*, Een verleden voor mensen van heden, Creatief, Roeselare, 1990, pp. 41-45.

¹² F. BASTIAEN, I. HOSTE, P. LAROY, L. STOCKMAN, A. STROBBE, *Geschiedenis van Lotenhulle*, p. 290.

¹³ RAG Provinciaal Archief 1851-1870 nr. 1493 stuk 35.

¹⁴ L. GOEMINNE, Prijsschatting en verpachting van de Oudegoed windmolen in Lotenhulle in 1716, in *Bijdragen tot de geschiedenis van Deinze en de Leiestreek*, Kunst- en oudheidkundige Kring, Deinze, jb. 50 (1983), p. 147 e.v.

Jan-Baptiste Van de Voorde stierf ongehuwd. Nathalie, de dochter van zijn broer Florentinus, erfde de molen in 1856. Zij was gehuwd met Bruno Minnens, zoon van Pieter, molenaar te Nevele.

In 1885 werd de molen vergroot met een aanpalend landgebouw en in 1904 werd de stenen molen volledig afgebroken.

DE FAMILIE VAN DE VOORDE IN DE STREEK VAN RUISELEDE, KANEGEM, POEKE EN LOTENHULLE

De eerste Van de Voorde van wie we gegevens hebben is Hendrik. Gwijde van Dampierre schreef in een brief van september 1281¹⁵ aan de tempeliers van Ruisselede over lenen die Hendrik (*Henris de le Vorde*) aan de Orde van de Tempeliers geschonken had. Die lenen hield hij van Eulaard I¹⁶, baron van Poeke van 1275 tot 1305.

Een volgende Van de Voorde was Jacob. In de *Geschiedenis van Poeke* lezen we over Jacob:

Ridder Eulaard III van Poeke moet in 1418 gestorven zijn want in dat jaar laten Daneel van Herzele, uit naam van zijn echtgenote Margareta van Poeke, Clemence van Poeke en Jacob Van de Voorde, voogd van Grielen van Poeke, het testament van hun vader registreren door de schepenen van Gent.¹⁷

Op bladzijde 14 van de *Geschiedenis van Poeke* lezen we verder:

Jan (Jehan) van Poeke, baron van Poeke van 1418 tot 1440, was nog minderjarig toen zijn vader Eulaard III stierf. Op 17 november 1420 verhiel Jacob Van de Voorde *als wettelijk voocht van Janne van Poeke thof te Winghe met twee wallen ende enen neerhove*.¹⁸

Er kon niet aangetoond worden dat Hendrik en Jacob Van de Voorde deel uitmaken van onze familie.

¹⁵ Deze brief wordt bewaard in het Archief te Rijsel.

¹⁶ Van Eulaard I is sprake in I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, Aalter, 1985, p. 11. en in het artikel van L. STOCKMAN, De eerste heren van Poeke, in *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig genootschap van het Meetjesland*, jb. 28 (1977), pp. 160-172. Eulaard wordt ook geschreven als Eulard, Olart, Oelaers, Heullardt, Heylaert en Eylard.

¹⁷ I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, p. 13.

Volgens I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, p. 61. bevindt het testament van Eulaard III zich in het Stadsarchief Gent reeks 330, nr 17, f°73 r°.

¹⁸ I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, p. 14.

Volgens I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, p. 61. bevindt die akte zich in het Algemeen Rijksarchief te Brussel WK nr 2176.

Onze voorvaders Van de Voorde en het familieverband tussen de personen die in deze bijdrage aan bod komen

XIV. Van de Voorde Judocus

Leefde in Ruiselede in de 16^e eeuw.

x De Cloet Elisabeth

XV. Van de Voorde Laureyns

(° ca 1593, †15.12.1670)

Zoon van Judocus XIV.

x Van Hee Adriana

XVI. Van de Voorde Judocus

(°Poeke ca 1618, †Poeke 01.09.1681)

Zoon van Laureyns XV

Landbouwer, eigenaar, pointer¹⁹ en ontvanger.

x West Elisabeth

(Poeke 02.12.1692)

Van de Voorde Joos

(°Poeke 03.06.1653,

†Poeke 31.10.1722)

Zoon van Judocus XVI.

Burgemeester, schepen, belastinginner heer Heerlijkheid ter Eeken.

x Van Uytenhove Martina

Van de Voorde Pieter Frans

Zoon van Joos.

x Claeys Anna

Van de Voorde Joannes Baptiste

(Jan-Baptiste)

Zoon van Pieter Frans.

x De Rijcke Livina

Van de Voorde Petrus Franciscus

Zoon van Jan-Baptiste.

x Van Wonterghem Carolina

Van de Voorde Jois Baptiste

(°1778, †04.10.1820)

Zoon van Petrus Franciscus.

Hij was mulder op de Knokmolen te Poeke²⁰. Bij zijn dood in 1820 werd hij opgevolgd door Augustin Roygens.²¹

x Van Pamel Marie-Rose

¹⁹Een pointer is een ambtenaar die bepaalt welk aandeel iedere belastingplichtige moet betalen van het bedrag dat een belasting moet opbrengen.

XVII. Van de Voorde Laureins

(°Poeke 27.08.1671,
†Lotenhulle 17.12.1736)

x (Lotenhulle 30.03.1693)
Cackaert Catharina
(°Lotenhulle 29.04.1673,
†Lotenhulle 28.12.1756)

Zoon van Judocus XVI

Laureins is de oudst bekende molenaar van de familie. Hij pachtte de molen van de heerlijkheid Oudegoede vanaf 1716.

Laureins was naast molenaar en landbouwer ook baljuw van de heerlijkheid van Oudegoede. Als baljuw volgde hij zijn schoonbroer Jacobus Cackaert (°Lotenhulle 10.04.1670, †15.03.1708) op. Diens vader – de schoonvader van Laureins – Martinus Cackaert (°Nevele 1643, †Lotenhulle 13.06.1691) was ook baljuw van Oudegoede.

Uit de Staat van Goed²² opgemaakt op 8 januari 1739, twee jaar na het overlijden van Laureins Van de Voorde, blijkt dat Laureins vele onroerende bezittingen had in Aalter, Ruiselede, Poeke en Lotenhulle. Deze bezittingen erfde hij van zijn ouders Judocus Van de Voorde en Elisabeth West of van de ouders van zijn vrouw, Martinus Cackaert en Anne Van der Straeten. De echtgenoten bezaten ook een huis in Damme.

In de baten van deze Staat van Goed komt op p. 37 voor: *Item comt voor baete over den meulenprijs volgens het aengeven van Frans Van de Voorde deselve bedienen-de, t saemen bedraegende tot 300 pond.*

De Staat van Goed werd opgemaakt twee jaar na het overlijden van Laureins. Waarschijnlijk slaan de ingebrachte inkomsten en uitgaven van de molen op die twee jaar na het overlijden.

Het gezin Laureins Van de Voorde - Catharina Cackaert telde naast verscheidene dochters ook zeven zonen, onder wie:

Jaspaert: lijnwaadhandelaar en houthandelaar, baljuw van Oudegoede. Hij leverde het hout voor de molen van Baarle-Drongen waar zijn neef Bernardinus molenaar was.

Augustinus: prijer, eveneens baljuw van Oudegoede.

Franciscus Dominicus (°Lotenhulle 22.12.1712): genoemd naar Franciscus Dominicus de la Faille d’Huyse, op dat ogenblik heer van de heerlijkheid van Oudegoede. Hij was aanwezig bij de doop van Franciscus Dominicus.

Francies (†Bellem 13.10.1762): eerst molenaar te Oudegoede en daarna te Bellem.

²⁰ Inventaris van de wind- en watermolens in de provincie Oost-Vlaanderen naar gegevens van het archief van het kadaster, in *Kultureel jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen*, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Gent, 1961, p. 150.

²¹ I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, p. 225.

²² Deze Staat van Goed wordt bewaard in het Rijksarchief te Gent.

In het passief van de Staat van Goed van Laureins komt op p. 42 voor als “*comme- ren ende lasten*”: *Item aenden selven (= jonch Jooseph Ferdinande de Kerckhove heere der heerelijckhede van Audegoede) twee jaeren meulenpacht leste versche- nen heeft seventhienhondert achtentertigh in advenante van vijftigh ponden grooten*²³ *tsjaers, t saemen over de voornoemden twee jaeren tot 100 pond.*²⁴

Laureins Van de Voorde pachtte de molen vanaf 1716 van Philippe della Faille d’Huysse. De afgaande pachter was Jacob De Clercq.

De kleindochter van Laureins, Maria Theresia Van de Voorde, dochter van Joannes, trouwde op 07.01.1777 te Poesele met Adrianus De Clercq, zoon van Jacobus. Deze Jacobus was molenaar en schepen te Poesele.

Van de Voorde Frans

(°Lotenhulle, †Bellem 13.10.1762)

Zoon van Laureins XVII.

Hij was molenaar op Oudegoede tijdens het leven van zijn vader en later in Bellem.

XVIII. Van de Voorde Martinus

(°Lotenhulle 01.04.1711,

†Lotenhulle 09.01.1766)

x (Lotenhulle 27.06.1738)

Tytgat Marie Catharina

(°Lotenhulle 28.02.1718,

†Lotenhulle 23.09.1791)

Zoon van Laureins XVII.

Martinus volgde zijn vader Laureins op als molenaar op Oudegoede. Zijn echtgenote zette het beroep voort na zijn dood. Zij was de dochter van Antoine Tytgat (°Wakken en †Lotenhulle 13.09.1736), baljuw van het Dendermondse te Lotenhulle en van Joanna Damours fa Steven.

Verscheidene leden van de families Tytgat en Damours waren schepen, burgemeester en baljuw te Poeke.

XIX. Van de Voorde Carel Franciscus

(°Lotenhulle 20.10.1743,

†Lotenhulle 01.02.1839)

x De Suttere Isabella Petronella

(°Aalter 03.06.1755,

†Lotenhulle 11.03.1814)

Zoon van Martinus XVIII.

Molenaar op Oudegoede.

De ouders van Isabella De Suttere huwden te Waarschoot op 09.11.1743.

Carel Franciscus Van de Voorde zette de molenaarsstiel van zijn vader Martinus voort op Oudegoede.

²³ 1 pond grooten Vlaams is 6 gulden.

²⁴ RAG, jaar 1739.

Carel Franciscus was een welstellende man. Hij bezat in Lotenhulle 10 ha waarop 8 huizen en de windmolen Oudegoede stonden.

Hij had twee zonen die Florentinus heetten. De ene, onze voorvader Florentin XX, was bakker in Landegem.

Van de Voorde Carolus Bernardus x Van Overbeke Rosalie

(°Lotenhulle 21.08.1798,

†Lotenhulle 12.01.1880)

Zoon van Carel Franciscus XIX.

Ameldonkmaker.

Hij werd bijgenaamd 'Pinne-Voorde'. Hij werd de volgende molenaar van Oudegoede. Bij zijn dood kocht zijn ongehuwde dochter Marie-Louise Van de Voorde de molen. Haar broer Felix was de molenaar.

De dochter van Felix, Marie Sidonie Van de Voorde, huwde met Henri Muys, molenaar van beroep. De kinderen Muys (Remi-Jozef, Maria-Helena, Elisa-Maria, Karel Ernest) erfden de molen van Oudegoede in 1908. Een van hen, Remi Muys (°ca 1895, †na 1975), molenaar, werd alleen eigenaar in 1926. In 1931 werd de molen helemaal afgebroken. Aan de overkant in de Sparrestraat werd een machinale maalderij gebouwd. In 1962 werd het muldersbedrijf definitief stopgezet.

Van de Voorde Jean-Baptiste Ongehuwd

(°Lotenhulle 04.02.1781,

†Lotenhulle 22.11.1849)

Zoon van Carel Franciscus XIX.

Hij was molenaar op de stenen oliewindmolen te Lotenhulle²⁵, die gebouwd werd door hem of door zijn vader. Hij was ook jeneverstoker. Hij overleed in zijn woning in de wijk Meuleken. De stenen oliewindmolen ging bij erfenis over in handen van Rosalia-Nathalie Van de Voorde, dochter van Florentinus van Poesele en echtgenote van Bruno Minnens, zoon van Pieter uit Nevele. In 1885 werd de molen vergroot met een aanpalend landgebouw.

De kinderen Minnens erfden de molen die in 1904 werd afgebroken. Niet de weduwe Van de Voorde maar wel een zekere Vincent leidde de molenwerkzaamheden. Men noemde de molen dan ook 'Vincents molen'. De herberg die voor de molen stond met de gevel naar de Heirstraat heette "t Meuleken". Pas later verhuisde de herberg met dezelfde naam naar de overzijde van de straat.²⁶

²⁵ Kadaster Sectie C149bis art 261.

²⁶ Voor aanvulling zie I. HOSTE, L. STOCKMAN, *Geschiedenis van Poeke*, p. 225, 316.

Van de Voorde (Rosalie) Nathalie

(°Poesele 14.07.1824,
†Lotenhulle 13.07.1853)

Dochter van Florentinus (°1778).

Haar man, Bruno Minnens, was de molenaar op de stenen oliewindmolen.

x Minnens Bruno

(zoon van Pieter, die in 1853 cijns pachter
was van de Sprietmolen in Nevele)

Van de Voorde Florentinus

(°Lotenhulle 28.10.1778,
†Poesele 05.06.1836)

Zoon van Carel Franciscus XIX.

Hij was eigenaar en uitbater van de houten windmolen te Poesele vanaf 1837. Zijn zoon Jan Baptist (°Poesele 23.07.1832, †Poesele 24.07.1875) volgde hem op.

De molen behoorde reeds vroeger toe aan de familie:

- Christian Braet bouwde de molen terug op in 1639. Zijn kleindochter Brigitte huwde met Jan Baptist Van de Voorde, afstammeling van Judocus XIV. De weduwe van Christian Braet was in 1667 eigenares van de Pietendriesmolen te Knesselare.
- In 1810 werd de molen nog eens opgebouwd door Adriaan De Clercq, schepen te Poesele. Hij huwde in 1777 te Poesele met Maria-Theresia Van de Voorde van Lotenhulle, kleindochter van Laureins Van de Voorde XVII.

De Poeselse windmolen werd in 1963 tijdens een onweer totaal vernield.²⁷ Hij was toen in zeer slechte staat.

Van de Voorde Bernardinus

(°Poesele 20.05.1828)

Zoon van Florentinus.

Hij was landbouwer en molenaar te Drongen-Baarle. De houten korenwindmolen²⁸, staande op een perceel van 5240 m² op het Baerelveld te Baarle-Drongen, was gelegen waar nu het restaurant 'Molenhuis' staat, Baarledorpstraat 20. Er waren twee knechten. Bernardinus kocht de molen in 1856 van Marcellinus Vander Stichelen. Hij verkocht hem terug in 1860 aan de molenaar Dominicus Goethals, lid van de bekende molenaarsfamilie waarvan sprake in de inleiding.

De Baarlemolen te Drongen werd afgebroken in 1898.

Bernardinus Van de Voorde was gehuwd met Mathilde Van de Genachte. De familie Van de Genachte was eigenaar van de houten korenwindmolen 'Vrouwkensmolen' te Deinze.

x Van de Genachte Mathilde

(°Deinze 1834)

²⁷ A. BOLLAERT, Verslagen, in *Het land van Nevele*, jg. 31 (2000), afl. 4, p. 346.

²⁸ Volgens Kadaster op 01.01.1835, Sectie D nr. 1070 art. 453 (of 938/6/7).

Het gezin van Bernardinus woonde vóór 1856 in Markegem en verhuisde terug naar daar op 28.03.1860 met de twee kinderen, Henri Camillus (°1854) en Emillus (°1855).

Van de Voorde Marie-Louise

(°Lotenhulle 23.09.1832,
†Lotenhulle 05.03.1907)

Dochter van Carolus Bernardus.
Eigenares van de molen Oudegoede.

Ongehuwd

Van de Voorde Felix

(°Lotenhulle 13.02.1836,
†Lotenhulle 1920)

Zoon van Carolus Bernardus.
Molenaar op Oudegoede.

x Rutsaert Clemence

Van de Voorde Marie Sidonie

(°Lotenhulle 28.10.1868,
†Lotenhulle 20.01.1906)

Dochter van Felix.

x (Lotenhulle 09.07.1890)

Muys Henri
Molenaar op Oudegoede

Van de Voorde Jean Baptiste

(°Lotenhulle 04.02.1781,
†Lotenhulle 22.11.1849)

Zoon van Carel Franciscus XIX..
Molenaar op de stenen oliewindmolen.

Ongehuwd

XX. Van de Voorde Florentin

(°Lotenhulle 21.05.1783,
†Lotenhulle 27.08.1835)

Charles Pijpaert in 1855 en Daniël Pijpaert in 1869 waren eigenaars van een windmolen te Vinkt. De eerste echtgenote van Florentin, Seraphina De Wart was ook een molenaarsdochter.

Derde zoon van Carel Franciscus XIX, bakker te Landegem.

Van zijn kinderen – Leonardus, Joannes-Baptist, Bruno (zie verder), Carolus Ludovicus, Anne-Marie en Leander – bleef niemand in Landegem wonen. Waar de kinderen naartoe gegaan zijn na de vroege dood van hun ouders is niet geweten.

Louis Van de Voorde, mijn grootvader, zoon van Bruno, vertelde dat hij neven had in Deinze. Dat waren dan kleinkinderen van Florentin.

x (Bachte-Maria-Leerne 02.08.1820)

Pijpaert Camilla
(°Sint-Maria Leerne 12.01.1800,
†Landegem 30.04.1833)

XXI. Van de Voorde Bruno

(°Landegem 14.02.1823,
†Semmerzake 28.08.1892)

x (Semmerzake 26.06.1860)

De Bosscher Maria Pelagia
(°Semmerzake 31.12.1838,
†Semmerzake 04.08.1885)

Zoon van Florentin XX.

Landbouwer, molenaar op Lattes molen te Gavere en uitbater van de herberg 'De Nationale Vlag', thans 'De Toren', aan de kerk van Semmerzake.

Het is niet geweten waar Bruno verbleven heeft tussen de dood van zijn ouders (1835) en zijn huwelijk (1860). We kunnen vermoeden dat hij bij het gezin van zijn oom Florentinus te Poesele woonde.

Dit vermoeden wordt gestaafd door volgende feiten:

- Volgens een akte van bekendheid opgemaakt bij zijn huwelijk verbleef Bruno in Drogen als knecht. Zijn neef Bernardinus (zoon van Florentinus) was eigenaar van de molen te Drogen-Baarle van 1856 tot 1860. Bruno was niet ingeschreven in de bevolkingsregisters van Drogen.
- Bruno nam een molen over te Gavere. Aangezien zijn vader (ook Florentinus, maar te Landegem) bakker was, heeft hij de stiel waarschijnlijk geleerd in Drogen bij zijn neef Bernardinus.
- Joannes Baptist en Ursula Van de Voorde, zoon en dochter van Florentinus van Poesele en broer en zus van Bernardinus, waren peter en meter van kinderen van Bruno.

Bruno oefende het voorvaderlijke beroep van molenaar uit op de houten korenwindmolen van Latte, 'Den Doorn', te Gavere²⁹, aan de brouwerij met dezelfde naam in de Molenstraat te Gavere. De molen en de brouwerij werden later verkocht aan Contreras. Na de dood van Bruno zetten zijn zonen Adolf en Emiel Van de Voorde het muldersbedrijf verder tot aan de dood van Adolf in 1909.

Lattes molen werd door de Duitsers opgeblazen in 1918.

Zo eindigde, na 200 jaar, de molenaarsloopbaan van het geslacht Van de Voorde.

Adolf Van de Voorde is laat getrouwd, bleef kinderloos en stierf in 1909. De ongehuwd gebleven zonen van Emiel Van de Voorde, Marcel en Louis (bijgenaamd 'Wietje mulders'), woonden met hun zus Euphasie, die gehuwd was met René De Gos, in de Fonteinstraat 2 te Semmerzake. Het huwelijk bleef kinderloos. Sinds 01.10.1993 woont Daniël De Vleeschouwer, achterkleinzoon van Bruno Van de Voorde, in dit huis.

Gegevens over de afstammelingen van Bruno Van de Voorde vindt men in de boeken *Geschiedenis van Gavere*³⁰ en *Geschiedenis van Semmerzake*³¹.

²⁹ Kadaster Sectie E nr. 448 art 68.

³⁰ A. DE SMET, L. DHONDT, *Geschiedenis van Gavere*, Regionale Vereniging voor Vreemdelingenverkeer vzw, Oudenaarde, 1982.

Bruno Van de Voorde heeft op dit ogenblik nog maar één levende afstammeling met de naam Van de Voorde, namelijk Henriette Van de Voorde, dochter van Leon, zoon van Louis.

Van de Voorde Adolf
(*Semmerzake 20.07.1861,
†Gavere 03.01.1909)
Zoon van Bruno XXI.
Molenaar op Lattes molen.
Kinderloos.

x (Gavere 15.11.1900)
Bert Marie-Therese

Van de Voorde Emiel
(*Semmerzake 09.04.1863,
†Semmerzake 20.8.1929)
Zoon van Bruno XXI.

x Bos Magdalena

Molenaar op Lattes molen, landbouwer.
Ze hadden drie kinderen die zonder afstammelingen stierven.

XXII. Van de Voorde Louis
(*Semmerzake 12.09.1868,
†Asper 23.05.1967)
Zoon van Bruno XXI.
Landbouwer.

x Van der Meersch Elodie

XXIII. Van de Voorde Clara
(*Semmerzake 15.11.1900,
†Gent 22.10.1998)
Dochter van Louis XXII.

x De Vleeschouwer Frans

XXIV. De Vleeschouwer Daniël
(*Asper 22.12.1928)
Zoon van Clara XXIII.

x (Lovendegem)
De Cuyper Simonne

Daniël De Vleeschouwer
Semmerzake

³¹A. DE SMET, *Geschiedenis van Semmerzake*, 1985.

BRONNEN

- BASTIAEN, Filip, HOSTE, Ivan, LAROY, Peter, STOCKMAN, Luc, STROBBE, Arnold, *Geschiedenis van Lotenhulle*, Gemeentebestuur Aalter, Aalter, 2006.
- BAUTERS, Paul, *Kracht van wind en water. Molens in Vlaanderen*, Davidsfonds, Leuven, 1989.
- BOLLAERT, André, Verslagen, In: *Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring Het land van Nevele*, Heemkundige kring Het land van Nevele, Merendree, 2000 (31, nr. 4), p. 346.
- DE BAETS, Peter, DEBRABANDERE, Frans, *Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk*, L.J. Veen, Antwerpen, 2003.
- DE ROO, Lucien, Een verdwenen molen uit Lotenhulle, In: *Driemaandelijks berichtenblad van de heemkundige kring Het land van Nevele*, Heemkundige kring Het land van Nevele, Merendree, 1975 (6, nr. 1), pp. 2-3.
- DE SMET, Antoine, DHONDT, Luc, *Geschiedenis van Gavere*, Regionale Vereniging voor Vreemdelingenverkeer vzw, Oudenaarde, 1982.
- DE SMET, Antoine, *Geschiedenis van Semmerzake*, Davidsfonds, s.l., 1985.
- GANSHOF, François-Louis, *Geschiedkundige inleiding tot het burgerlijk recht*, Standaard, Gent, 1962.
- GOEMINNE, Luc, Prijsschatting en verpachting van de Oudegoed windmolen in Lotenhulle in 1716, In: *Bijdragen tot de geschiedenis van Deinze en de Leiestreek*, Kunst- en oudheidkundige Kring, Deinze, 1983 (50), p. 147 e.v.
- Heemkundige Kring Dronghine. Jaarboek*, Heemkundige kring Dronghine, Dronghen, jaarboeken 1996/2000.
- HOSTE, Ivan, STOCKMAN, Luc, *Geschiedenis van Poeke*, Gemeentebestuur Aalter, Aalter, 1985.
- Inventaris van de wind- en watermolens in de provincie Oost-Vlaanderen naar gegevens van het archief van het kadaster, In: *Kultureel jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen*, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Gent, 1961 en 1962.
- LAMBRECHTS-AUGUSTIJNS, Hugo, De huwelijkspolitiek van de molenaars in de stad Antwerpen in de 18de eeuw, In: *Vlaamse Stam. Tijdschrift voor familiegeschiedenis*, Vlaamse vereniging voor familiekunde, Antwerpen, 2006 (42, nr. 2, maart-april), p. 98.
- SILVERSMET, Theo, *Het verzamelde archief van Ruiselede*, Westvlaams Genootschap voor Familie- en Wapenkunde, Sint-Andries, 1982-1991.
- STOCKMAN, Luc, De eerste heren van Poeke, In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig genootschap van het Meetjesland*, Heemkundig genootschap van het Meetjesland, Maldegem, 1977 (28), pp. 160-172.

STROBBE, Arnold, Geschiedenis van Lotenhulle, In: *Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring Het land van Nevele*, Heemkundige kring Het land van Nevele, Merendree, 2000 (31, nr. 4), pp. 284-322.

STROBBE, Arnold, *Lotenhulle. Een verhaal van mensen*, Een verleden voor mensen van heden, Creatief, Roeselare, 1990.

VERHOUSTRAETE, Arthur, Feodaal Overzicht van Ruiselede, In: *Appeltjes van het Meetjesland. Jaarboek van het Heemkundig genootschap van het Meetjesland*, Heemkundig genootschap van het Meetjesland, Maldegem, 1965 (16), pp. 82-131.

PACHTERS VAN DE ABDIJIENDEN TE HANSBEKE, MEDIO 18de EEUW

De Onze-Lieve-Vrouwabdij van Drongen was vanouds één van de tiendheffers te Hansbeke. Ze had er tiendrecht in al de tiendbelopen van de parochie, namelijk:

- het zesde deel (*den sesden schoof*) van de Grote Sint-Pieterstiede¹ en van de tienden in de tiendwijken *Hammestraete*, *Heystacke*, *Damput*, *Vissenhaeghe*, *Hullewijck*, *Romey* en *Veldstraete*
- de helft van de volle tiende in de tiendwijken *Doorenbusch*, *Rowijck*, *Tusschestraete* en *Kerckacker*
- de vijf zesden (*de vijf schoven van ses doorgaende*) van de tiende in de tiendwijk *Hammenacker*
- de volle tiende in de tiendwijk *Voorde*².

De abdijsienden in de verschillende tiendbelopen werden niet zelf door de Dronghense abdij geïnd. Op verzoek van de abt werd de tiende in ieder tiendbeloop ieder jaar in het openbaar door de baljuw van de heerlijkheid van Hansbeke aan de meestbiedende verpacht.

De verpachting vond telkens plaats midden de maand juli, hetzij korte tijd voor de oogst van de graangewassen. Ze werd één of twee weken tevoren vanop de *kerckstichele* door de officier van de parochie bij het buitenkomen van de kerkganers uit de zondage vroegmis afgekondigd.

De toewijzing van de pacht gebeurde door de baljuw bij klopslag. Onmiddellijk na de toewijzing moest de pachter de persoon bekend maken die zich voor hem borg stelde. In geval van wanbetaling werd de volledige pachtsom met de bijhorende kosten op deze persoon verhaald.

De tiendpachter, die het risico van ontduiking van de tiendbelasting op zich moest nemen, liet zich bijstaan door een *thiendestecker*, een beëdigde controleur die kwam vertienden.

¹ A. Martens, *Pachters van de Sint-Pieterstieden te Hansbeke in de 16de, 17de en 18de eeuw*, in *Het Land van Nevele*, jg. XII, 1991, afl. 1, p. 55-68.

² A. Martens, *De grote tienden van Hansbeke*, in *Het Land van Nevele*, jg. XL, 2009, afl. 4, p.

Volgens de heersende regel gebeurde het vertienden nadat de pikkelingen van de tiendgewassen in schoven verzet waren. De oogst moest op het veld blijven tot er vertiend was en de tienden waren opgehaald.

Tabel I vermeldt de pachters, hun borgen en de pachtssommen³ van de abdijtienden te Hansbeke in de jaren 1745, 1746, 1747 en 1748.

Tabel I

	Pachters		Borgen	PachtSom
1	Hammestraete thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Jan Van Vooren zv Arnaut ⁴	Pieter Maenhaut	1. 5. 4
	1746	Jan Lomme zv Lieven	Joos Van Branteghem	1. 8. 0
	1747	Jan Vande Putte zv Philip	Pieter Lomme zv Lieven	1. 5. 4
	1748	Jan Van Vooren zn Arnaut	Pieter Lomme zv Lieven	1. 2. 0
2	Hammestraete thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Jan Van Vooren ⁵ zv Arnaut	Pieter Maenhaut	2. 10. 0
	1746	Jan Lomme zv Lieven	Joos Van Branteghem	2. 0. 0
	1747	Pieter Van Vooren ⁶ officier te Hansbeke	Jan Lomme zv Lieven	2. 1.8.
	1748	Jan Van Vooren zv Arnaut	Pieter Lomme zv Lieven	3. 0.0.

³ De pachtssommen worden uitgedrukt in ponden, schellingen, groten. 1 pond = 20 schellingen, 1 schelling = 12 groten.

⁴ Overgenomen door Jooris van der Venet, burgemeester te Hansbeke.

⁵ Overgenomen door Jooris van der Venet, burgemeester te Hansbeke.

⁶ Overgenomen door Joos Van Renterghem zv Adriaen.

3	Hammestraete theinde - 3 ^{de} deel			
	1745	Jan Van Vooren zv Arnaut ⁷	Pieter Maenhaut	3. 10. 0
	1746	Jan Van Vooren zn van Arnaut ⁸	Pieter Lomme zv Lieven	2. 13. 4
	1747	Jan Lomme zv Lieven	Joos Van Renterghem zv Adriaen	3. 0. 0
	1748	Jan Van Vooren zv Arnaut	Pieter Lomme zv Lieven	2. 18. 0
4	Hammenacker thiende ⁹			
	1745	Jan Braet zv Pieter pachter van Goed te Voorde		14. 16. 0
	1746	Jan Braet zv Pieter		14. 10. 0
	1747	Jan Braet zv Pieter		14. 16. 0
	1748	Jan Braet zv Pieter		13.10.0
5	Voorde thiende ¹⁰			
	1745	Jan Braet zv Pieter		8. 15. 0
	1746	Jan Braet zv Pieter		9. 15. 0
	1747	Jan Braet zv Pieter		8. 10. 0
	1748	Jan Braet zv Pieter		8. 0. 0
6	Doorenbusch thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Christoffel Lambrecht zv Jacques	Jacob Van Havre zv Jan	5. 3. 0
	1746	Christoffel Lambrecht zv Jacques	Jan Van Maldeghem zv Philip	5. 6. 8
	1747	Marten Vermeire zv Jacques	Pieter Van Vooren officier te Hansbeke	6. 0. 0

⁷ Overgenomen door Jooris van der Vennet, burgemeester te Hansbeke.

⁸ Overgenomen door Joos Lievens zn Jacques.

⁹ Verpacht aan de pachter van het Goed te Voorde.

¹⁰ Verpacht aan de pachter van het Goed te Voorde.

	1748	Jacob Lambrecht zv Jan	Christoffel Lambrecht zv Jan	5. 5. 0
7	Doorenbusch thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Jacob Van Havre	Christoffel Lambrecht zv Jacques	9.10. 0
	1746	Jan Cocquyt zv Pieter	Marten Le Febre	10.16. 8
	1747	Mattheus De Meyer zv Jan	Jacob Coppens zv Pieter	11. 0. 0
	1748	Jan Gysels zv Jan	Pieter Gysels zv Jan d'aude	10.10. 0
8	Heystackker thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Bernard Frans zv Frans	Frans Debbaut zv Jan	2. 0. 0
	1746	Bernard Ide zv Frans	Frans Debbaut zv Jan	2.10. 0
	1747	Jacob Lambrecht zv Jan	Christoffel Lambrecht zv Jan	2. 6.10
	1748	Guilliams Mestagh zv Pieter	Jacob Coppens zv Pieter	2.16. 0
9	Heystackker thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Bernard Ide zv Frans	Frans Debbaut zv Jan	4. 8. 0
	1746	Bernard Ide zv Frans	Frans Debbaut zv Jan	2.16.8.
	1747	Jacob Lambrecht zv Jan	Christoffel Lambrecht zv Jan	3. 6. 8
	1748	Guilliams Mestdagh zv Pieter	Jacob Coppens zv Pieter	3.12. 0
10	Rowijck thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Jan Van Maldeghem zv Philip	Joos Van Maldeghem	8.10. 0
	1746	Jacob Coppens zv Pieter	Mattheus De Meyer zv Jan	9.10. 0
	1747	Jacob Coppens zv Pieter	Mattheus De Meyer zv Jan	9.16. 0
	1748	Lieven Morthier zv Jan	Jacob Van Havre zv Jan	11. 0. 0

11	Rowijck thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Jan Van Maldeghem zv Philip	Joos Van Maldeghem	5. 15. 0
	1746	Jan De Witte zv Jan	Matheus De Meyer zv Jan	7. 0. 0
	1747	Mattheus De Meyer zv Jan	Jacob Coppens zv Pieter	5. 6. 8
	1748	Jacob Van Havre zv Jan	Lieven Morthier zv Jan	5. 13. 0
12	Rowijck thiende - 3 ^{de} deel			
	1745	Jan Van Maldeghem zv Philip	Joos Van Maldeghem	5. 13. 4
	1746	Mattheus De Meyer zv Jan	Jan De Witte zv Jan	4. 16. 0
	1747	Jacob Van Capenberghe zv Gheert	Jan Van Capenberghe zv Gheert	6. 3. 4
	1748	Jan Van Capenberghe zv Gheert	Jacob Rutsaert zv Pieter	6. 0. 0
13	Tusschenstraete thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Jacob Coppens zv Pieter	Pieter Coppens zv Jacques	7. 15. 0
	1746	Jan Gijsels zv Jan	Pieter Gysels zv Jan de Jonghe	5. 16. 0
	1747	Jan Gysels zv Jan	Pieter Martens zv Jacques	6. 3. 4
	1748	Jacob Van Havre zv Jan	Lieven Morthier zv Jan	6. 0. 0
14	Tusschenstraete thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Pieter Gysels zv Jan de Jonghe	Pieter Martens zv Jacques	11. 15. 0
	1746	Jan Gysels zv Jan	Pieter Gysels zv Jan de Jonghe	11. 16. 0
	1747	Pieter Van Vynckt zv Gillis	Jan Van Ooteghem zv Lieven	12. 16. 0
	1748	Jan Martens zv Joos	Jacques Steyaert zv Jacques, greffier	12. 15. 0

15	Grote St.-Pieters thiende			
	1745	Philip Van Maldeghem	Jan Van Maldeghem zv Philip	2. 0. 0
	1746	Frans Coopman zv Pieter	Pieter Martens zv Jacques	2.10. 0
	1747	Jacob Van Capenberghe zv Gheert	Jan Van Capenberghe zv Gheert	3. 0. 0
	1748	Jan De Witte zv Laurens	Gillis Van Hove	2.12. 0
16	Damput thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Baudewijn Maenhaut zv Gheert	Jooris Van der Venet burgemeeter Hansbeke	2. 5. 0
	1746	Jacob Van Capenberghe zv Gheert	Jacques Steyaert zv Jacques, greffier	3. 6. 8
	1747	Jacob Broecke zv Gillis	Pieter Gysels zv Jan d'aude	2.16. 8
	1748	Joos Roeges zv Frans	Jan Maenhaut zv Jan	3.12. 0
17	Damput thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Baudewijn Maenhaut zv Gheert	Jacques Steyaert zv Jacques, greffier	2. 5. 0
	1746	Jacob Van Capenberghe zv Gheert	Jacques Steyaert zv Jacques, greffier	2.15. 0
	1747	Jacob Broecke zv Gillis	Pieter Gysels zv Jan d'aude	2. 1. 4
	1748	Jan Roeges zv Frans	Jan Maenhaut zv Jan	2.18. 0
18	Vissenhaeghe thiende			
	1745	Baudewijn De Clercq	Baudewijn Maenhaut zv Gheert	1.14. 0
	1746	Jacob Cocquyt zv Lieven	Jacob Broecke zv Gillis	2. 0. 0
	1747	Jacob Cocquyt zv Lieven	Jan Van Ooteghem zv Lieven	3.10. 8
	1748	Frans Rutsaert zv Jan	Pieter Rutsaert zv Frans	3.16. 0

19	Hullewijck thiende			
	1745	Frans Verstraette zv Guille	Jacques Steyaert zv Jacques, greffier	1. 17. 0
	1746	Baudewijn Yserman zv Jan	Pieter Gysels d'aude	2. 13. 0
	1747	Joos Roeges zv Frans	Frans Verstraette zv Guille	2. 14. 0
1748	Jacob Broecke zv Gillis	Pieter Gysels d'aude	1. 15. 0	
20	Kerckacker thiende - 1 ^{ste} deel			
	1745	Pieter Gysels zv Jan de Jonghe	Pieter Martens zv Jacques	5. 17. 0
	1746	Jan Van Maldeghem zv Philip	Christoffel Lambrecht	7. 0. 0
	1747	Baudewijn Yserman zv Jan	Joannes Stofferis	6. 10. 0
1748	Pieter Gysels zv Jan de Jonghe	Jan Gysels zv Jan	5. 13. 0	
21	Kerckacker thiende - 2 ^{de} deel			
	1745	Pieter Gysels zv Jan d'aude	Jan Verstraeten zv Jan	13. 10. 0
	1746	Pieter Gysels zv Jan d'aude	Jacob Broecke zv Gillis	11. 16. 8
	1747	Pieter Gysels zv Jan d'aude	Jacob Broecke zv Gillis	12. 0. 0
1748	Pieter Gysels zv Jan d'aude	Jan Gysels zv Jan	11. 0. 0	
22	Romeye thiende			
	1745	Frans Braet zv Pieter, baljuw	Jooris Van der Venet burgemeester	5. 0. 0
	1746	Guille Sutterman zv Joos	Pieter Sutterman zv Joos	6. 6. 8
	1747	Gabriel Vande Walle zv Jan	Jacob Willems zv Gheert	5. 16. 8
1748	Gabriel Vande Walle zv Jan	Jacob Van Vooren zn Arnaut	5. 7. 0	

23	Veldstraete thiende			
	1745	Frans Debbaut zv Jan	Bernard Ide zv Frans	2. 18. 0
	1746	Frans Debbaut zv Jan	Bernard Ide zv Frans	2. 15. 0
	1747	Niclaes Mynsberghe zv Jan	Christoffel De Vreese zv Anthonis	3. 0. 0
	1748	Niclaes Mynsberghe zv Jan	Christoffel De Vreese zv Anthonis	3. 3. 0

Uit de verpachtingen van de abdijtienden te Hansbeke in de jaren 1745-1748 blijkt dat de pachters uitsluitend inwoners van Hansbeke waren. Slechts één pachter was een *afsetene*, namelijk Jan Van de Putte zv Philip. Hij woonde op Zomergem Ro. Hij pachtte in 1745 de tiende in de tiendewijk *Hammestraete 1ste deel* (gelegen op de noordzijde van de Brugse vaart). Ook de borgen van de pachters waren Hansbekenaren, soms familieleden.

De pachters waren veelal keuterboeren en enkele neringdoeners. Toch herkent men onder de pachters een tweetal paardenboeren: Jan Braet zv Pieter pachter van het goed te Voorde in de *Leystraete*, Jan Martens zv Joos op het hof 'De Meren' in de *Rostraete*.

Sommige pachters maakten met hun borgen een afspraak. Die pachters stelden zich op hun beurt voor hen borg. Zo was Frans Debbaut zv Jan in 1745 en 1746 borg van Bernard Ide zv Frans die de tiende pachtte in de wijk *heystacke 1ste en 2de deel*. En Bernard Ide was op zijn beurt in 1745 en 1746 borg van Frans Debbaut die de tiende pachtte in de wijk *Veldstraete*.

Merkwaardig is dat Frans Braet, baljuw van de heerlijkheid Hansbeke, in 1745 de *Romeye thiende* pachtte, dat Jooris Van der Vennet, burgemeester van de heerlijkheid, in 1745 de pacht van de *Hammestraete thiende* overnam van Jan Van Vooren, en dat greffier Jacques Steyaert en burgemeester Jooris Van der Vennet zich enkele malen borg stelden.

Ook verschillende pachters stonden met elkaar in verstandhouding. Sommigen pachtten ieder jaar de tiende in dezelfde tiendwijk, zoals Pieter Gysels zv Jan d'aude. Hij pachtte in 1745, 1746, 1747 en 1748 telkens de tiende in de wijk *Kerkacker 2de deel*.

Ieder jaar waren zekere pachters in twee of drie tiendkavels geïnteresseerd. Zo pachtte Jooris Van Vooren zv Arnaut in 1745 de drie delen van de wijk *Hammestraete thiende* (die nadien evenwel door burgemeester Jooris Van der Vennet werden overgenomen), Bernard Ide zv Frans pachtte in 1745 en 1746 de gehele wijk *Heystacke thiende*, die uit twee delen bestond, Jan Van Maldeghe zv Philip

pachtte de drie delen van de *Rowijck* in 1745 en Baudewijn Maenhaut zv Gheert pachtte in 1745 de twee delen van de wijk *Damput thiende*.

Gedurende de jaren 1745-1748 waren er in totaal slechts 41 pachters van de 4 x 23 = 92 tiendwijken. Ze worden in tabel II alfabetisch gerangschikt met aanduiding van het aantal pachten dat hen werd toegewezen.

Tabel II

Pachters	Aantal pachten				
	1745	1746	1747	1748	Totaal
Frans Braet zv Pieter	1				1
Jan Braet zv Pieter	2	2	2	2	8
Jacob Broecke zv Gillis			2	1	3
Jacob Cocquyt zv Lieven		1	1		2
Joos Cocquyt zv Pieter		1			1
Frans Coopman zv Pieter		1			1
Jacob Coppens zv Pieter	1	1	1		3
Frans Debbaut zv Jan	1	1			2
Baudewijn De Clercq	1				1
Mattheus De Meyer zv Jan		1	2		3
Jan De Witte zv Jan		1			1
Jan De Witte zv Laurens				1	1
Jan Gysels zv Jan		2	1	1	4
Pieter Gysels zv Jan de Jonghe	2			1	3
Pieter Gysels zv Jan d'aude	1	1	1	1	4
Bernard Ide zv Frans	2	2			4
Christoffel Lambrecht zv Jacques	1	1			2
Jacob Lambrecht zv Jan			2	1	3
Joos Lievens zv Jacques		1			1
Jan Lomme zv Lieven		2	1		3
Baudewijn Maenhaut zv Gheert	2				2
Jan Martens zv Joos				1	1
Guillaume Mestdagh zv Pieter				2	2
Lieven Morthier zv Jan				2	2
Niclaes Mynsberghe zv Jan			1	1	2
Joos Roeges zv Frans			1	1	2
Frans Rutsaert zv Jan				1	1
Guille Sutterman zv Joos		1			1
Jacob Van Capenberghe zv Gheert		2	2	1	5
Jan Van de Putte zv Philip			1		1

Jooris Van der Vennet	3				3
Gabriel Van de Walle zv Jan			1	1	2
Jacob Van Havre zv Jan	1			2	3
Jan Van Maldeghem zv Philip	3	1			4
Philip Van Maldeghem	1				1
Joos Van Renterghem zv Adriaen			1		1
Jan Van Vooren zv Arnaut				3	3
Pieter Van Vynckt zv Gillis			1		1
Marten Vermeire zv Jacques			1		1
Frans Verstraette zv Guille	1				1
Baudewijn Yserman zv Jan		1	1		2
	23	23	23	23	92

De tienden waren een voorname bron van inkomsten van de tiendheffers.

Aan de hand van de tiendverpachtingen in de jaren 1745-1748 is het mogelijk de toenmalige geldwaarde van de *abdijtiende* en van de *volle tiende* te Hansbeke te berekenen.

Daartoe wordt uitgegaan van de gemiddelde pachtsom per tiendwijk die uit de pachtsummen van 1745, 1746, 1747 en 1748 kan becijferd worden. Uitgaande van die gemiddelde pachtsom kan de vermoedelijke pachtsom van de overige tienden in dezelfde wijk begroot worden.

De gemiddelde pachtsom bv. van de abdijtiende in de wijk *Hammestraete 1ste deel* bedraagt $(1.5.4 + 1.8.0 + 1.5.4 + 1.2.0) : 4 = 1.5.2$ ponden groten. Deze gemiddelde pachtsom betreft het zesde deel van de volle tiende. De gemiddelde pachtsom in dezelfde wijk van de overige tienden (de vijf zesden van de volle tiende) bedraagt nagenoeg $(1.5.2) \times 5 = 6.5.10$ ponden groten, van de volle tiende $1.5.2 + 6.5.10 = 7.11.0$ ponden groten.

Tabel III geeft de resultaten van deze berekeningen in de 23 verschillende tiendwijken.

Tabel III

Tienden	Gemiddelde pachtsummen											
	Abdijtiende			Overige tienden			Volle tienden					
Hammestraete												
1 ^{ste} deel	1/6	1.	5.	2	5/6	6.	5.	10	6/6	7.11.	0	
2 ^{de} deel	1/6	2.	7.	11	5/6	11.	19.	7	6/6	14.	7.	6
3 ^{de} deel	1/6	3.	0.	4	5/6	15.	1.	8	6/6	18.	2.	0
Hammenacker	5/6	14.	5.	6	1/6	2.17.	1	6/6	17.	2.	7	
Voorde	6/6	8.13.	9					6/6	8.13.	9		

Doorenbusch												
1 ^{ste} deel	3/6	5.	8.	8	3/6	5.	8.	8	6/6	10.	17.	4
2 ^{de} deel	3/6	10.	9.	2	3/6	10.	9.	2	6/6	20.	18.	4
Heystacke												
1 ^{ste} deel	1/6	2.	8.	2	5/6	12.	0.	10	6/6	14.	9.	0
2 ^{de} deel	1/6	3.	8.	4	5/6	17.	1.	8	6/6	20.	10.	0
Rowijck												
1 ^{ste} deel	3/6	9.	14.	2	3/6	9.	14.	2	6/6	19.	8.	4
2 ^{de} deel	3/6	5.	18.	8	3/6	5.	18.	8	6/6	11.	17.	4
3 ^{de} deel	3/6	5.	5.	6	3/6	5.	5.	6	6/6	10.	11.	0
Tussenstraete												
1 ^{ste} deel	3/6	6.	8.	7	3/6	6.	8.	7	6/6	12.	17.	2
2 ^{de} deel	3/6	12.	5.	6	3/6	12.	5.	6	6/6	24.	11.	0
St.-Pieters	1/6	2.	10.	6	5/6	12.	12.	6	6/6	15.	3.	0
Damput												
1 ^{ste} deel	1/6	3.	0.	1	5/6	15.	0.	5	6/6	18.	0.	6
2 ^{de} deel	1/6	2.	9.	10	5/6	12.	9.	2	6/6	14.	19.	0
Vissenhaeghe	1/6	2.	15.	2	5/6	13.	15.	10	6/6	16.	11.	0
Hullewijck	1/6	2.	4.	9	5/6	11.	3.	9	6/6	13	8.	6
Kerckacker												
1 ^{ste} deel	3/6	6.	5.	0	3/6	6.	5.	0	6/6	12.	10.	0
2 ^{de} deel	3/6	12.	1.	8	3/6	12.	1.	8	6/6	24.	3.	4
Romeye	1/6	5.	12.	7	5/6	26.	12.	11	6/6	32	5.	6
Veldstraete	1/6	2.	19.	0	5/6	14.	15.	0	6/6	17.	14.	0
		130.	8.	0						376.	11.	2

Door optelling bekomt men 130 ponden en 8 schellingen voor de *abdijtiende* en 376 ponden 11 schellingen en 2 groten voor de *volle tiende*.

Ter vergelijking wordt opgemerkt dat Jacob Verstraeten de herberg *het paelken*, gelegen op de wijk Zande, op 8 april kocht voor 150 ponden groten (vergelijkbaar met de totale abdijtiende in alle tiendwijken van Hansbeke).

Albert Martens
Gent